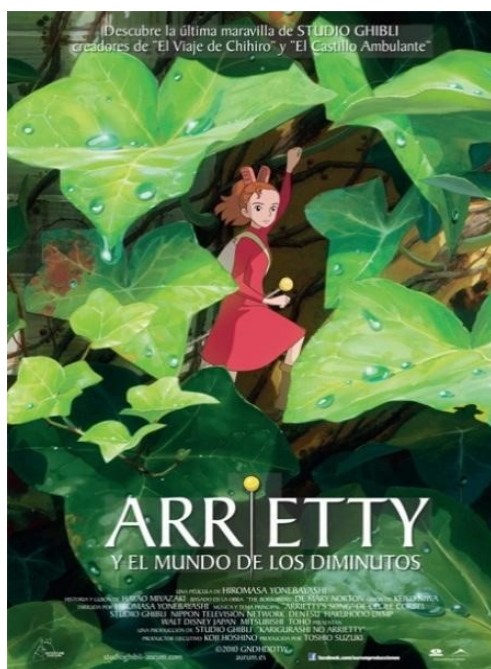

ARRIETY I EL MÓN DELS DIMINUTS

FITXA TÈCNICA I ARTÍSTICA

Director: Hiromasa Yonebayashi
Productors: Studio Ghibli, Dentsu, Hakuhodo DY Media Partners, Toho Company, Buena Vista Home Entertainment, Mitsubishi Shoji, Walt Disney Company, Nippon Television Network Corporation (NTV)
Guionistes: Hayao Miyazaki, Mary Norton, Keiko Niwa
Actors: Mirai Shida, Ryûnosuke Kamiki, Tomokazu Miura
Música: Cécile Corbel
País: Japó
Durada: 94 min.
Any: 2010
Llengua: castellà

[TRÀILER](#)

Les guies de pel·lícules que s'ofereixen des del GrupIREF tenen el mateix objectiu que el projecte Filosofia 3/18, és a dir, procurar que els nens i joves pensin per si mateixos de forma acurada i reflexiva. Per això no són gaire convencionals. Poques vegades hi ha referències a directors, actors o tècniques fílmiques ni corrents cinematogràfiques.

Com si es tractés d'una lectura, demanem als espectadors una actitud activa i desperta abans, mentre i després de veure la pel·lícula. Les nostres guies busquen propiciar tant la mirada a la pantalla com a un mateix.

Aquest aprenentatge es fa a les aules de forma cooperativa, és a dir, formant una comunitat de recerca, un espai on es tracten les qüestions que planteja la pel·lícula de forma dialogada -ni debats ni discussions-, tot donant molta importància a l'exercici del pensament crític i reflexiu.

L'apartat Temes que es poden tractar no ha de ser tractada com un llibre de text, cal usar tots els mecanismes que són habituals a les aules de Filosofia 3/18: fer pissarra si s'escau, posar en marxa el diàleg i si convé llençar alguna pregunta, com un repte per avançar en el coneixement i en l'exercici d'actituds dialogants.

Quan creiem que el treball amb la pel·lícula ja es pot tancar, plantejarem una avaluació per tal que l'alumnat es faci conscient de què ha après, dels sentiments que li ha generat i del coneixement que li ha aportat.

Llicència de Creative Commons
Arrietty i el món dels diminuts. Autora: Irene de Puig Olivé.
Està subjecta a una llicència de Reconeixement- NoComercial- SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons.

Resum

La pel·lícula explica la història d'una família de petits éssers de només 10 cm, els Clock. Viuen amagats en un soterrani d'una casa al barri de Koganei, a Tòquio.

La seva vida està plena de pau i d'harmonia. Els petits éssers tenen molt clar que els humans són perillosos però, com que no produeixen res, han d'anar a "manllevar" aliments i productes a les cuines humanes i quan fan les incursions, sempre de nit, han de vigilar molt per no ser enxampats.

Tenen per norma no deixar-se veure mai pels humans, però, la seva tranquil·la existència canvia quan la jove Arrietty, una adolescent intrèpida i inquieta, és vista accidentalment per un nen que s'acaba d'establir a la casa a causa de la seva delicada salut i a l'espera d'una operació de cor.

A mesura que es va consolidant una sòlida i forta amistat entre l'humà i la diminuta Arriety, la vida dels Clock es veu immersa en tota mena de perills i dificultats.

Pel professorat

La pel·lícula, està basada en la novel·la de Mary Norton "The Borrowers", adaptada convenientment a las convencions japoneses. L'expressió "borrower" és difícil de traduir al català, perquè no es tracta de lladronics clàssics, sinó de petites incursions a les cases dels humans per poder sobreviure. En podríem dir els incursors, els prestataris, els que manlleven, els que prenen, els que sostreuen sense ànim de perjudicar.

2010: Premi de l'Acadèmia Japonesa: Millor pel·lícula d'animació.

2012: Associació de Crítics de Xicago: Nominada a Millor pel·lícula d'animació.

Com visualitzar

Si es pot veure sencera millor, però si no, es pot fragmentar en tres parts d'una mitja hora cadascuna.

ABANS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

Qüestionari previ

- T'imagines com series si medissis uns 10 centímetres?
- Com seria la teva vida si tot el que t'envolta fos 100 vegades més gran que tu?
- Coneixes contes que tinguin com a protagonistes personatges petits?
- Coneixes contes que tinguin com a protagonistes personatges petits i valents?

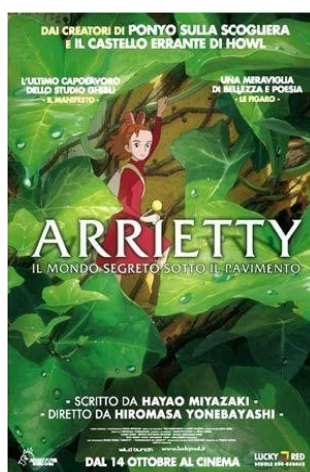
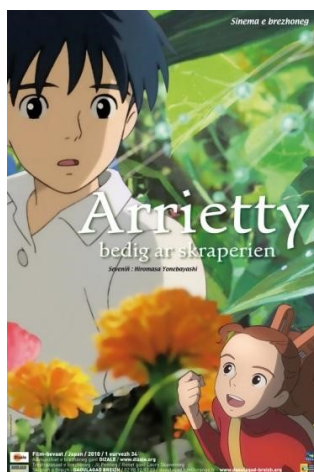
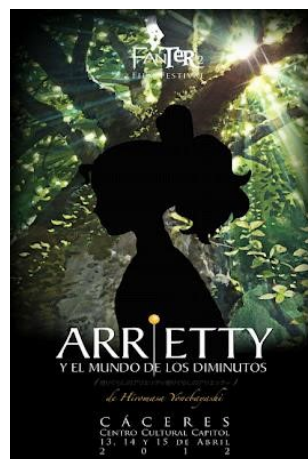
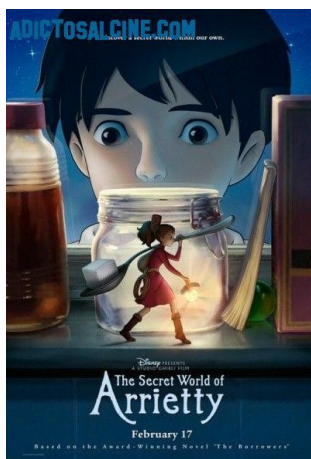
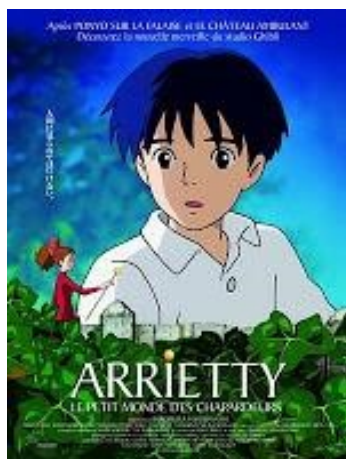
EL TÍTOL I LA CARÀTULA**El títol**

En castellà, a Espanya, es diu *Arrietty y el mundo de los diminutos*, a altres països de parla hispana, *El mundo secreto de Arrietty*, igual que en anglès: *The secret world of Arriety*. En francès, *Arriety et le petit monde des chaparders* (el petit mon dels lladregots, dels pispes). En italià, *Arrietty - Il mondo segreto sotto il pavimento*.

- Què ens diu cadascun dels títols? i tots plegats?

Les caràtules

Estudi de distintes caràtules relacionades amb el film

- **De cadascuna:**
 - Què veiem als cartells de la pel·lícula? Ens anuncia de què anirà la pel·lícula?
- **De la que nosaltres usem:**
 - Què remarca a diferència de les altres?
 - Quines expectatives et crea?
 - Podem imaginar-nos l'argument a partir d'aquestes il·lustracions?
- **Una vegada vist el film:**
 - Creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
 - Què t'hi sobra o què t'hi falta?
 - Amb quina et quedaries?
- **Personalitza la caràtula**

Dibuixa la teva caràtula a partir de distints elements que pots fotocopiar o trobar a internet: lletres, fotogrames de publicitat, etc.

MENTRE ES VEU LA PEL·LÍCULA

Full d'observació

Mentre dura el visionament de la pel·lícula els alumnes han de tenir al seu abast les qüestions següents, que han d'haver pogut llegir abans. Les aniran resolent a mesura que els esdeveniments del film donin pistes per contestar-les.

EL QUE TU SAPS

- T'ha semblat mai que algun follet o un esperit diminut et canvia les coses de lloc o te les extravia?
- Com creus que es deu sentir una persona que viu aïllada, quan té un problema?
- Quines són les qualitats remarcables dels personatges principals?

SOBRE EL FILM

- Distinció (i si s'escau també descripció) entre personatges principals i secundaris.
- Com és el món dels "normals"? i com el dels diminuts?
- Fes algun comentari important sobre el film: una escena, una frase, una imatge, una mirada, la música, etc.
- Què és el que més t'ha cridat l'atenció?
- Què creus que no has comprès?
- Temàtiques que planteja la pel·lícula, a parer teu.
- Formula amb una frase el que més t'hagi interessat.

DESPRÉS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

COMPRENSIÓ DE LA PEL·LÍCULA

Pla de diàleg

- Quina escena t'ha agradat més?
- Alguna escena t'ha fet por?
- Què sents en l'escena on Sho veu per primera vegada a Arrietty?
- I en la que el corb vol agafar Arrietty?
- I quan atrapen la mare d'Arrietty?
- Com creus que et sentiries en un món tan gran com el que es troba Arrietty?

Sobre la pel·lícula

- Què ens diu aquest film sobre l'amistat?
- És una ficció o podia haver passat a la realitat?
- T'has posat en la pell de Arriety?
- Com creus que haguessis reaccionat, tu?
- Quin sentiment et provoca l'actitud de (... Arriety, Sho, Mare, Pare, Spider, Tia Sadako, Haru) ?
- Quin altre títol posaries a la pel·lícula?

La banda sonora

La música de la pel·lícula fou composta per la cantant francesa Cécile Corbel, que és també qui la interpreta. És molt especial i conté molts motius celtes.

La lletra de la cançó, en català:

LA CANÇÓ D'ARRIETY

Tinc 14 anys, soc bufona.
Sóc una petita nena petita, una petita dama.
Jo visc sota el terra de la cuina,
Just aquí, no tan lluny de tu.

De vegades em sento feliç, de vegades em sento trista.
En els meus somnis... Oh! Tant de bo pogués...

Sentir els cabells voleiant al vent,
Veure el cel a la pluja d'estiu.
Escollir una flor del jardí per a tu...

Més enllà del carrer, hi ha un altre món,
Papallones surant en l'aire...
Però, hi ha algú allà fora per a mi...?

I així, la vida segueix, dia rere dia,
Amb coses per terra, racons i escletxes.
Jo visc en un món petit ...
(Visc en un món petit)
Però per aquí, algú m'espera...

M'agradaria tenir algú que tingui cura de mi,
En els meus somnis... Oh! Tant de bo pogués ...

Sentir els cabells voleiant al vent,
Veure el cel a la pluja d'estiu.
Escollir una flor del jardí per a tu.

Ara sé que hi ha un altre món,
Papallones surant en l'aire...
Hi ha algú allà fora per a mi...?

Sentir els cabells voleiant al vent,

Veure el cel a la pluja d'estiu.
Escollir una flor del jardí per a tu...

Ara sé que hi ha un altre món.
Papallones surant en l'aire...
Hi ha algú allà fora per a mi?

ESTRUCTURA

Aquesta pel·lícula té l'estructura narrativa de conte clàssic:

- Com comença?
- Qui i com són els protagonistes?
- Què passa?
- Quan, com i on passa?
- Per què passa?
- Què necessita o què busca Arriety?
- Amb quins conflictes es troba Arriety?
- Quins problemes li genera ser tan petitona?

L'ACCIÓ

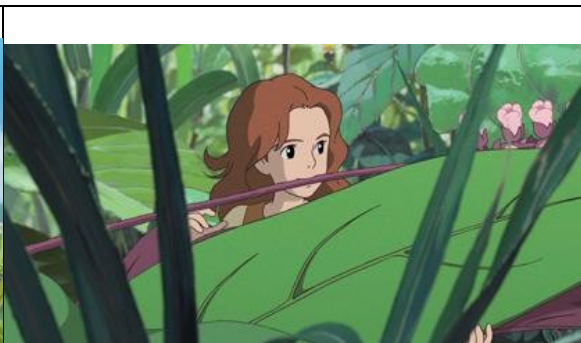
On passa?

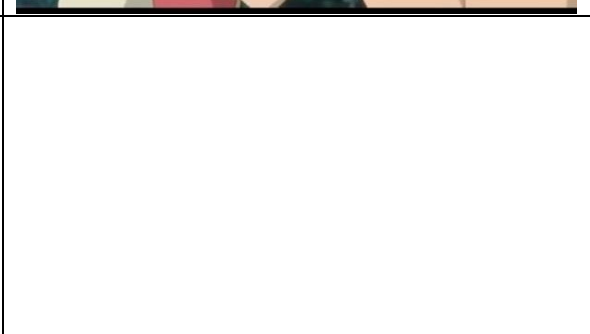
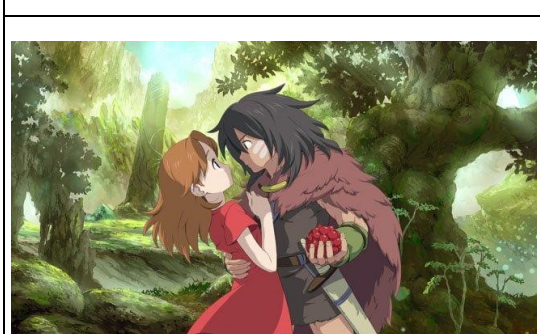
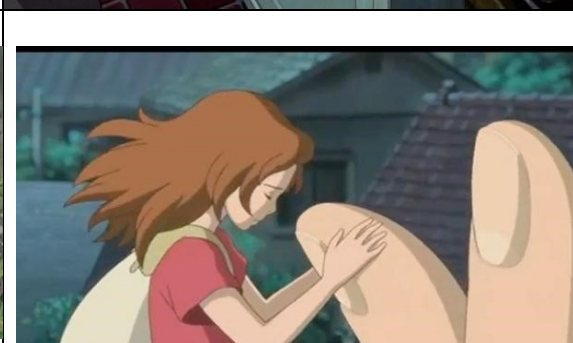
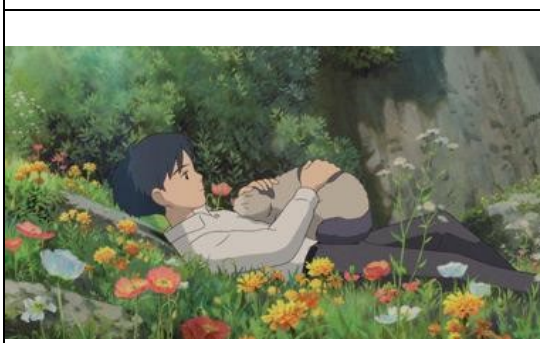
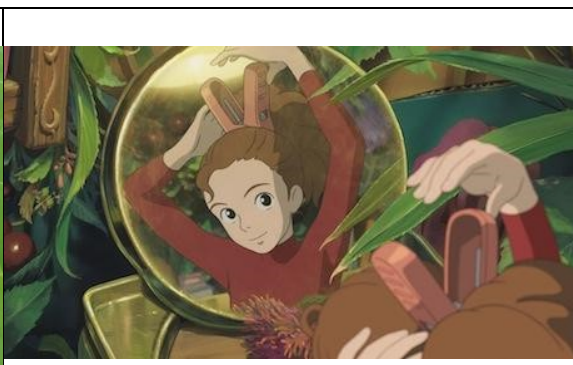
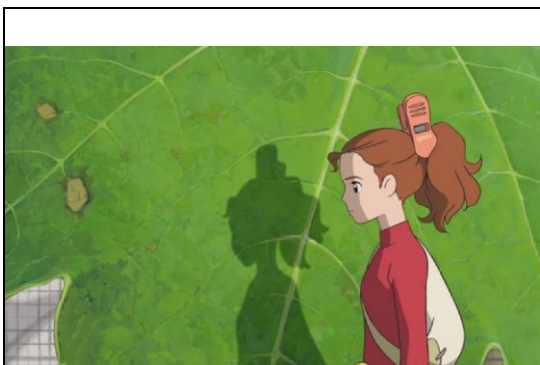
Tens alguna pista de la zona geogràfica o país on passa l'acció? Com ho podem saber?

Quan passa?

No cal saber l'any però per l'entorn (vestits, mobles, cases, estris, etc.) podries dir aproximadament quan passa: en l'actualitat?, quan els teus pares eren joves?, quan eren joves els teus avis?

- Fent memòria, entre tots i gràcies als fotogrames següents, llistarem els distints episodis per ordre (treballant causes i conseqüències) fins que en quedi clar el fil argumental.

ELS PERSONATGES

* Sho. - És un nen fràgil, malalt del cor, que viu al marge dels nens i nenes de la seva edat. Els pares s'han divorciat recentment i ell s'ha de sotmetre a una operació difícil. La principal característica de Sho és la bondat.

* Tia Sadako. - És l'anciana germana de la mare de Sho, que destaca fonamentalment per ser una bona persona.

* Haru. - És la dona de fer feines. Representa un perill per als petits, ja que el seu màxim interès és capturar-los amb intencions estranyes.

* Arrietty. - És una adolescent diminuta, impetuosa, plena de vida i d'alegria. Anhela descobrir el món dels humans al que l'acosta el seu pare en les seves primeres incursions. Queda fascinada amb tot aquest món exterior i entaula una relació molt bonica amb Sho.

* Po. - Pare de Arrietty. Representa la seguretat i és el principal proveïdor de casa seva. Es preocupa per donar una vida segura a la seva filla, Arrietty, i a la seva dona.

* Homily. - Mare de Arrietty. Una dona a qui els humans li fan molta por, però que està encantada amb la seva caseta. S'ocupa de les feines diàries de la casa.

* Spiller. - Spiller és un diminut aventurer que entrarà en contacte amb la família de Arrietty en un moment determinat del film. És un personatge un xic assalvatjat.

➤ Buscar els adjectius que millor defineixin els personatges

	Descripció física	Descripció psicològica
Arrietty		
Sho		
Mare		
Pare		
Spider		
Tia Sadako		
Haru		

AJUDA PER LA MESTRA

Trets físics

Algunes observacions que es poden fer:

- Aspecte físic general: menut, alt, prim, ros, fort, jove, àgil, musculós,...
- Com gesticula, com es mou: elegant, lent, nerviós, ràpid,...

Trets psicològics

Buscar entre aquests adjectius algun que vagi bé per a usar en la descripció dels personatges:

Bondadós	Perseverant	Generós	Humil
Calmat	Solidari	Indiferent	Obedient
Tolerant	Ordenat	Impacient	Colèric
Pacient	Voluntariós	Sincer	Respectuós
Delicat	Amical	Apassionat	

➤ Pla de diàleg

per a treballar primer individualment i després en grup:

- Afegir-hi algun personatge més o treure'n algun.
- Afegir-t'hi, tu, fent un paper. (Pots triar un dels papers que ja hi ha o afegir un nou personatge que inventaries).
- Amb quin dels personatges viuries i amb quin no i per què?
- Quins valors representen els distints personatges del film? (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amistat...; o valors negatius: poder, egoisme, desconfiança, superficialitat, consumisme, inflexibilitat, passotisme, odi, violència, etc.)

➤ Com reaccionen emocionalment?

Pots detectar algun moment del film on sigui molt explícit algun dels sentiments següents per part d'algun dels personatges principals?

	Sentiment	Moment de la pel·lícula
Arriety		
Sho		
Mare		
Pare		
Spider		
Tia Sadako		
Haru		

AJUDA PER LA MESTRA

Ira: fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastiguejament, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.

Tristesia: pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, esllanguiment, etc.

Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, paor, por, terror, fòbia, pànic, etc.

Plaer: felicitat, alegria, diversió, orgull, estremiment, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.

Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.

Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaïment, meravellament, etc.

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, penediment, mortificació, contrició, deshonor, etc.

➤ Qualitats

Possible llistat de qualitats

elegància	impaciència	impertinència	serenitat
bondat	estupidesa	valentia	generositat
còlera	calma	lleialtat	paciència
intel·ligència	bellesa	proporció	humilitat
apassionament	voluntat	sinceritat	delicadesa
ordenat	feliç	agraït	respectuós
sincer	honrat	obedient	original
voluntat	perseverança	respecte	tolerància
esforç	tendresa	solidaritat	

De la llista anterior, distribueix les qualitats en aquests quatre blocs:

Qualitats físiques	Qualitats psicològiques	Qualitats estètiques	Qualitats ètiques

Poseu-ho en comú i procureu argumentar la vostra tria. Amb el llistat comunitari que us hagi quedat a la casella de **Qualitats ètiques** decidiu, col·lectivament, quines creieu que tenen els dos protagonistes de la pel·lícula.

Qualitats	Arrietty	Sho	Quines raons teniu per afirmar-ho?

TEMES QUE ES PODEN TRACTAR

- **Món dels humans - Món dels diminuts**
- **L'aventura de cada dia**
- **Les normes**
- **Tenir cura**
- **Robar o pispar**

- **L'amistat**
- **La tendresa**
- **El risc**
- **Tenir por**
- **La mort**

Món dels humans - Món dels diminuts

Els éssers humans som uns animals especials que tenim com a singularitat la capacitat de pensar. Dit d'una altra manera, la nostra manera d'adaptar-nos al medi ha estat gràcies a la raó, a una instància psíquica, i també a certes qualitats físiques, ja que en realitat com a animals som bastant febles i poc especialitzats.

Què significa ser humà?

A diferència de les coses o els animals, els éssers humans tenen unes peculiaritats que hauríem d'assenyalar. Pots distingir alguns aspectes coincidents i algunes diferències entre els tres grups:

	coses	animals	éssers humans
a) Ocupen espai			
b) Neixen, creixen i es reproduïen			
c) Tenen sentiments			
d) Parlen			
e) Viuen en comunitat			
f) Estan sotmesos a les lleis del temps			
g) Estan dominats per l'instint			
h) Són conscients dels seus actes			
i) Actuen per assaig i error			
j) Tenen capacitat de raonament			

Ser persona

- ser persona significar plorar i riure.
- ser persona consisteix a tenir sentiments.
- ser persona consisteix a ser algú que pensa.
- ser persona és ser algú capaç de parlar.
- ser persona consisteix a tenir una d'aquestes qualitats, quina?
- ser persona consisteix a tenir algunes d'aquestes qualitats, quines?
- ser persona consisteix a tenir totes aquestes qualitats?
- Quina diferència hi ha entre sentir-te gent i sentir-te persona?
- Quina diferència hi ha entre sentir-te individu i sentir-te persona?
- Ser persona consisteix en..... (per completar en grup)

Diferent i comú

Una vegada aclarit que els dos mons (el dels humans i el dels diminuts) estan representats per persones, podem preguntar-nos per les diferències i les semblances:

Què tenen en comú els dos mons?	Què tenen de diferent?

L'aventura de cada dia

Pels diminuts cada dia és una gran aventura, perquè han d'afrontar reptes nous, s'han de preparar amb estris per poder subsistir. La pel·lícula ens mostra els objectes, que per a nosaltres són quotidians, com a extraordinaris, un simple terròs de sucre és per Arriety una necessitat i una complicació. El dia a dia pot ser avorrit o màgic tot depèn de com el vulguis mirar. Durant uns dies procurarem que el nostre món sigui tal com el veu Arriety: especial i meravellós. Ens preguntarem:

- Què hi ha hagut de nou, d'especial, de màgic en el meu dia?

Ens adonarem que la meravella, l'aventura i la sorpresa són més en el nostre cap que no pas a fora.

Les normes

En el món d'Arriety hi ha normes com a totes les cases, però n'hi ha una de molt estricta i és no deixar-se veure pels humans. Aquesta circumstància ens portarà a preguntar-nos per les normes.

- Què són les normes?
- Per què calen normes? Per a què serveixen?
- S'han de complir les normes?
- Què passa si no les complim?
- Qui les posa les normes?
- Els qui posen les normes, també les han de complir?
- Només els grans poden posar normes?
- De quantes maneres es poden anomenar les normes? (Regles, reglament, codi, llei, etc.)

Aprofitarem el tema per posar algunes regles a les activitats que es portaran a terme a l'assignatura **d'Educació en valors**. Regles ja conegudes, però que aquí tindran un èmfasi especial i serviran per avaluar el progrés del grup.

Les normes les posaran ells i elles, tot tenint en compte que:

- . han de ser realistes,
- . s'han de poder complir,
- . han de ser poques,
- . han de ser clares,
- . han de ser positives,

Aquestes poden ser:

- Cal aixecar la mà per parlar.
- Parlar clar i ben alt perquè ens puguin entendre.
- Escoltar als companys amb atenció.
- Tractar bé els altres nens i nenes.
-

Exemple de normes: Aquí tenim unes normes que un grup de nens i nenes van donar-se a ells mateixos.

NORMES PER SER BONS PENSADORS

1 ESCOLTAR I MIRAR QUI PARLA.

2 QUAN ACABA DE PARLAR L'ALTRE, PODEM AIXECAR LA MÀ.

3 PARLA EL QUE TÉ LA PARAULA.

4 NOMÉS PARLEM D'UN TEMA.

5 NO TORNEM A EXPLICAR EL QUE JA HA EXPLICAT UN ALTRE.

- Creieu que són importants?
- N'hi sobra o n'hi falta alguna?

Finalment, confeccionarem un llistat amb les normes que ens semblin essencials i les escriurem en un mural per tenir-les com a recordatori i de tant en tant repassar-les.

Tenir cura

Exercici de diccionari:

CURA. Atenció a vetllar pel bé o pel bon estat d'algú o d'alguna cosa. Tenir cura d'algú o d'alguna cosa. Prendre cura d'algú o d'alguna cosa. Posar cura en una feina. Prendre, tenir la cura d'instruir un noi. Fer una cosa amb molta cura. *Diccionari de la llengua de l'Institut d'Estudis Catalans*

SINÒNIMS I ANTÒNIMS

CURA:

Sinònims: Compte, esment, atenció, aguait, ocupació, comanda, vigilància, guàrdia, por, temor, providència.

Antònims: Abandó, descara, malacura.

Tenir CURA:

Sinònims: Agombolar, assistir, estar per, ocupar-se, encarregar-se.

Antònim: Negligir.

CURÓS:

Sinònims: Acurat, diligent, atent, primmirat, preocupat, sol·lícit, servicial, inquiet, polit, mirat, refinat, pulcre, remirat.

Antònims: Barroer, grosser, graponer, negligent.

Tenir cura o ser curós indica que hom és sensible a les necessitats i preocupacions dels altres, però no en teoria sinó en els mil detalls de cada dia.

Pensar acuradament significa, -segons Lipman, creador del moviment *Philosophy for Children*-, pensar assenyadament, parant atenció a allò que és important, a allò que ho demana o requereix el meu ajut. Té aspectes ètics i estètics dels quals és inseparable. És un xic més que respectar. El respecte es pot donar sense que signifiqui cap adhesió a les idees o al fer de l'altre. Podem respectar sense compartir ni comprendre. En el cas de la cura, hi ha una certa tendència a voler comprendre l'altre i fins i tot a volerlo ajudar, a donar-li un cop de mà.

EXERCICI Quan es té cura i quan s'és descurat

	Curós	Descurat
Cedeix el seient de l'autobús a una persona gran		
No es fixa si trepitja algú		
L'ajuda a creuar el carrer		
Procura que els aliments no estiguin caducats		
Li deixa fer el que vol		
Amb empentes es posa a primera fila		
S'ocupa del seu benestar		
Busca les paraules per no ferir-la		
Fa sempre el regal escaient		
Diu que l'estima molt però no li fa gaire cas		

Robar o pispar

Robar i furtar signifiquen apropiar-se indegudament d'allò que és propietat d'algú altre. Però mentre que robar, segons els diccionaris, pot ser amb intimidació i violència, furtar significa prendre-ho d'amagat, sense violència ni intimidació.

Tenim un vocabulari molt ric per parlar del robar, dels robatoris i dels lladres.

- **Variants de robar**

Intenta aclarir el significat d'aquests verbs: agafar, apoderar-se, apropiar-se, furtar, pispar, prendre, sostreure, netejar, treure, i si pots organitza'ls de més suaus a més greus.

Les diferències que contempla la llei són:

- El furt és apropiació sense emprar formes violentes.
- El robatori significa apropiar-se per força de coses i, de vegades, implica violència física a les persones.
- L'extorsió implica intimidació per a obligar a que s'entreguin els diners o algun objecte.

Exemple de furt: deixes la porta de casa oberta mentre vas a veure la veïna i algú aprofita per robar-te l'aparell de la televisió.

Exemple de robatori: els lladres forcen la porta i s'emporten l'aparell de la televisió.

Exemple d'extorsió: o em dones els diners o et faig mal o faig mal al teu fill.

• Tornem als diminuts

Els parlen de si mateixos com els qui manlleven, que significa prendre algunes coses dels humans que no trobaran a faltar, però ho fan sense el seu permís.

- Completa aquestes frases i quan les poseu en comú, valoreu si hi ha més percentatge que opina que són lladres o que no.

Els diminuts són lladres, perquè.....

Els diminuts no són lladres, perquè.....

L'amistat

La pel·lícula posa l'esperança en el personatge de Sho, aquest nen malalt que, gràcies a la seva relació amb Arrietty, sent ganes de viure. El seu personatge és, dins de la cinta, l'encarregat de conciliar ambdós mons.

Els humans, socials per naturalesa, ens criem i creixem amb el tracte amb altres persones. I així com la família ens proporciona fonamentalment companyia, afecte quotidià, suport incondicional, estabilitat emocional, els amics aporten estimació, diversitat, entreteniment, possibilitat de desenvolupar aficions i de comunicar-nos en un ambient de cordialitat i alegria.

Hi ha moltes classes d'amics, els més exclusius, els íntims que en diem, els companys, amb qui compartim jocs i experiències. Un amic és una persona especial i única per a nosaltres i nosaltres per a ell.

L'amistat es manifesta per:

- La simpatia mútua.
- El goig per compartir activitats, gustos, records,...

- Una estimació corresposta.
- La confiança i la sinceritat hi són presents, afavorint els comportaments assertius; parlem i actuem amb naturalitat quan estem amb els nostres amics, ens expressem amb absoluta llibertat, respectant-nos mútuament.
- Ens interessem pels nostres amics, pel seu benestar, pels seus problemes, pels seus èxits. Aquest interès és mutu.
- El desig de trobar-nos, de comunicar-nos, de compartir, les ganes d'estar junts, etc.

- Creus que la relació de Arrietty i Sho respon a alguna d'aquestes característiques? Explica el per què.

La tendresa

El diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans diu del concepte "tendresa", que és la condició del qui cedeix fàcilment a les impressions, especialment als sentiments afectuosos, a l'amor. I també : Afecció plena de dolcesa que hom sent envers algú. No cal confondre-la amb la nyonyeria o amb les formes d'afecte puntualment exagerades, la tendresa és discreta, però persistent. Té a veure amb correcció, amabilitat, però va un xic més enllà, se serveix de detalls, de petits gestos. Potser no es porta tant en públic, perquè sembla lligada a la intimitat, però es pot mostrar en tot moment en actituds o en mots: et tapo..., t'agrada..., en vols?

És el tracte afectuós i amistós cap a una persona a qui s'estima, realitzat mitjançant carícies, petons i abraçades. La tendresa es basa en la comunicació pel tacte, per la pell, l'òrgan més sensible que tenim.

Pots detallar quins són els distintius de tendresa que es poden trobar en aquest quadre?

Picasso. *Família a la vora del mar*

El risc

Per poder sobreviure els diminuts s'arrisquen a ser descoberts, si entenem per risc la possibilitat que pugui ocórrer un perill. Diem, per exemple, que fer escalada és un risc, que circular a tota velocitat comporta un risc, etc. Si hi ha risc, significa que hi ha perill, que hi ha amenaça: No t'arrisquis a sortir amb aquesta tempesta; no dir la veritat és molt arriscat.

Viure és un risc i no ho podem preveure tot ni les coses sempre surten com voldríem. Caldrà que aprenguem a viure amb aquesta incertesa. No podem estar ben segurs de res, podem estar malalts, es pot produir un accident a la família o al país i, per tant, hem d'aprendre a viure en aquest estat de naufragi que diu Edgar Morin a *Els 7 coneixements necessaris per l'educació del futur*: *Conèixer és la navegació en un oceà d'incerteses amb illes de certeses*.

De fet, la incertesa dóna sentit a la vida i n'és un dels eixos més importants, ja que tot gira al seu voltant. I contrarestem el neguit que ens produeix mitjançant una idea de falsa seguretat.

- El que fan els diminuts per sobreviure és arriscat?
- L'operació de Sho és arriscada?

Aquestes dues preguntes ens poden donar peu a un diàleg sobre el risc i la incertesa del viure diari.

- La incertesa i el risc
 - De què creiem que depèn la nostra seguretat?
 - Quines coses ens fan sentir segurs?
 - Pot ser que en sortir d'escola ens passi algun incident?
 - La seguretat o inseguretat depenen més de nosaltres o dels altres (o de l'exterior)?
 - Si són factors externs, quins són? I si són interns?
 - Com ens sentim davant de situacions de risc?
 - Com reaccionem davant d'aquestes situacions?
 - Estem preparats per viure en la incertesa?
 - Ens han explicat que la incertesa forma part de la vida, que n'és una de les seves principals característiques i que hem d'aprendre a viure amb ella?
 - Què sentim quan pensem la vida des d'aquesta perspectiva?

En algun punt de la conversa cal reflexionar sobre la necessitat de ser conscient que en la vida hi ha esdeveniments que ens depassen, però que això no impedeix que es pugui gaudir. Si veieu que el diàleg gira cap al pessimisme, proposeu que analitzin les següents afirmacions:

JO TINC

Una o més persones del meu entorn familiar en qui confio.

Persones que em posen límits.

Persones que m'incentiven.

Bons models a imitar.

Una família i un entorn social estable.

JO PUC

Pensar distintes maneres de plantejar-me i fer les coses.

Usar el meu sentit de l'humor per alleugerar tensions.

Expressar amb claredat el que sento.

Controlar la meva conducta.

Demandar ajuda als parents o amics o altres adults quan em cal.

JO SÓC

Algú que sent empatia pels altres.

Responsable en les meves accions i conseqüències.

Respectuós amb mi mateix i amb els altres.

Optimista, agraït i altruista.

Tenir por

Tenir por vol dir sentir-se insegur, notar un perill, saber-se en situació de risc i, per tant, és un sentiment desagradable, sovint paralitzant, negatiu. En general, tenim pors molt diferents i de moltes menes: por a un accident, a la mort, a separar-nos dels nostres éssers estimats, al fracàs, al rebuig, a no caure bé, etcètera. La llista seria interminable. Per a alguns estudiosos, la felicitat s'identifica amb l'absència de por. Però hi ha moltes pors distintes.

- A quines coses tenim por nosaltres?

Després de fer aquesta pregunta, deixarem una estona per pensar-hi i quan ja tothom ho tingui rumiat, fem una roda de respostes que anirem anotant a la pissarra.

Veurem si són del mateix tipus i en farem una classificació. Un criteri podria ser pors externes i pors internes, i després les podríem valorar, tot argumentant quines pors són raonables i quines absurdes.

A partir del resultat podem tractar la tipologia de les pors: Podríem dir que existeix una por impròpia i una por apropiada. Una por apropiada seria quan temem que una determinada situació de perill es pugui donar, com un accident -no cal pujar dalt de tot d'una escala si no està ben apuntalada, etc.- En canvi, una por impròpia es dona quan tenim por a alguna cosa que no ens ha de fer cap mal (una ombra, un gat negre, etc.) o ens trobem amb situacions que no podem evitar, com fer-se gran, emmalaltir.

L'antídot contra la por és el coratge, l'audàcia. La paraula "coratge" prové del llatí *cor* i vol dir tenir valor o ànim per suportar els inconvenients que se'ns presentin i per fer valer les nostres intencions, projectes, idees, queixes, etc...

El coratge és una virtut i com a tal pot ser desenvolupada per l'educació i pel treball personal amb un mateix. Caldria reivindicar-la, perquè la societat del nou mil·lenni necessita ciutadans amb coratge per millorar el món. Per això, proposem aquesta reflexió.

- Reflexionar sobre la por

Fem un diàleg a la classe seguint algunes d'aquestes qüestions:

1. És la por un sentiment evitable?
2. És la por un sentiment desitjable?

3. És la por un sentiment desitjable en algun moment?
4. De què serveix tenir por?
5. Què és el contrari de tenir por?
6. Tenir por és ser un covard?
7. Es pot tenir por i alhora ser valent?
8. Es pot no tenir por i alhora ser un covard?
9. Pot ser que tinguem pors que no coneixíem?
10. Pot ser que tinguem por i que no ens n'adonem?
11. Quines conclusions podem extreure sobre la por?

La mort

La mort planeja sobre la pel·lícula en distints moments. D'una banda, la malaltia de Sho que és molt greu i, de l'altra, la intervenció que li han de fer, que pot ser mortal.

No és un tema que "calgui" tractar però tampoc el podem obviar. I la pel·lícula ens pot permetre entrar a una reflexió sobre el concepte de mort i ajudar els infants a disminuir les pors i temors que els pot provocar aquest tema.

S'aconsella parlar-ho clarament, sense enganys o fent veure que no ha passat res. Si no es fa així, sovint s'aconsegueix l'efecte invers i en els infants es desenvolupa la sensació de doble traïció, d'efectes més negatius que els que es poden produir per abordar-ho directament.

QUATRE CONCEPTES CLAU SOBRE LA MORT

1. La mort és universal. Tots els éssers vius moren.
2. La mort és irreversible. Quan morim, no tornem a estar vius mai.
3. Totes les funcions vitals acaben completament en el moment de la mort. Quan morim, el cos ja no funciona.
4. Tota mort té una causa i unes conseqüències.

Aquests conceptes haurien de quedar clars en la mesura que es pugui, ja que si no és així la imaginació pot fer de les seves i la frustració, quan s'encarin amb la realitat, pot ser molt gran.

➤ Pla de diàleg

1. Les coses comencen i s'acaben: un conte, una pel·lícula. Com et sents quan comença i com et sens quan s'acaba?
2. Els éssers vius (plantes, animals i humans) naixem, vivim i morim.
3. Has vist mai com una planta es marceix?
4. Has vist morir algun animal?
5. Ha mort alguna persona que estimessis? Com t'has sentit?
6. Penses sovint en la mort?
7. Creus que hi ha persones que hi pensen sovint? Qui? i per què?
8. Diries que n' hauríem de parlar més a casa? i a l'escola. Per què?
9. ...

- En petits grups es comenta la frase i després es posa en comú. Un secretari o secretària anotarà les conclusions finals:
 - La mort és un misteri i no cal parlar-ne.
 - No en podem parlar, perquè no sabem què dir.
 - Com que és molt trist parlar de la mort, millor deixar-ho estar.
 - La mort forma part de la vida i cal parlar-ne.
 - Mentre siguem vius, no ens hem de preocupar de la mort.

RECORDAR:

En principi, els nens entre els 6 i 10 anys:

- Saben que la mort és definitiva i irreversible.
- Comprenen el concepte d'insensibilitat post mortem.
- Comprenen la diferència entre viure i no viure utilitzant termes biològics per referir-se a la mort: no hi ha pols, es deixa de respirar, s'atura el cor...
- Saben que les persones moren, però que a ells no els passa. Cap als 8 o 9 anys, però, ja són capaços de comprendre que ells també es poden morir.
- Poden preguntar-se si ells van tenir alguna cosa a veure en la mort del seu familiar i desenvolupar sentiments de culpa.
- Els inquieta que els seus parents puguin morir. Es preocupen molt que qui els envolta es cuidin i no facin coses "perilloses" o emmalalteixin.
- Pregunten sobre les cerimònies i les creences religioses, desenvolupen molt interès pels ritus funeraris i poden mostrar el desig de participar-hi.
- Cap als 8 anys un nen pot participar en les cerimònies de comiat si vol. És fonamental acompanyar i explicar amb antelació en què consisteixen. Abans dels 8, no cal.

PER ACABAR

La pel·lícula

- Quant temps passa aproximadament des de l'inici de la pel·lícula fins a la darrera escena? Com ho sabem en el film?
- Podries dir quin aspecte del film t'ha cridat més l'atenció com ara: els personatges, els dibuixos, on passa, la música, el vestuari, o altres?
- Recordes alguna seqüència o fotograma especialment impactant?
- Quins són els moments més especials de la pel·lícula per a tu?

- 1.
- 2.
- 3.

- Canviar el final de la pel·lícula

Avaluació

A tu, que t'ha dit la pel·lícula?

Digues la teva opinió sobre el film, justificant la teva avaluació:

M'ha agradat, perquè.....
M'ha fet por, perquè.....
M'ha fet riure, perquè.....
M'ha sorprès, perquè.....
M'ha indignat, perquè.....
M'ha fet somriure, perquè.....
M'ha emocionat, perquè.....
M'ha alegrat, perquè.....
M'ha molestat, perquè.....
M'ha inquietat, perquè.....
M'ha sobtat, perquè.....
M'ha il·lusionat, perquè.....
M'ha informat, perquè.....

Què m'ha explicat que no sabia?

Acció

Una vegada hem parlat de la pel·lícula i dels temes que ens suggereix, cal passar a l'acció. Si ens hem convençut d'alguna cosa al llarg del visionat de la pel·lícula i del treball posterior, cal que en quedi constància i que es mostri, perquè els altres se n'aprofitin. Aquesta tasca es portarà a terme com a cloenda i pot servir com a avaluació parcial.

Serà una tasca que farem entre tot el grup-classe per donar-nos també una nova oportunitat d'interrelacionar-nos, perquè creiem que una educació en valors ha de posar èmfasi en les activitats que portin a sentir la necessitat de relacionar-se i treballar plegats.

En el cas de la pel·lícula que ens ocupa, proposem de **fer un mural** sobre algun dels aspectes tractats. Es tracta de pensar com podem il·lustrar les nostres opinions per tal de despertar l'interès i la reflexió sobre algun dels temes que com a grup ens han interessat.

Caldrà posar-se d'acord, preveure el calendari i el producte final que s'exposarà a l'aula i si ho creieu oportú, ho podeu exposar al centre.